

FIZIKA FANI O‘QITUVCHILARINING MALAKASINI OSHIRISHDA YAPON YONDASHUVI

Jurakulov Sanjar Zafarjon o‘g‘li

Asian International University,

"General technical sciences" department , senior lecturer

E-mail: juraqulovsanjarzafarjonugli@oxu.uz

Hamidov Egamberdi

Toshkent moliya universiteti

E-mail: HamidovEgamberdi@gmail.uz

ANNOTATSIYA

Ushbu tadqiqotning maqsadi Yaponiyadagi fan va fizika o‘qituvchilari uchun malaka oshirish dasturlarini tushuntirishdan iborat. Ushbu tadqiqotda, ayniqsa, "kurs tadqiqoti" yondashuvi muhokama qilinadi. "Dars tadqiqoti" - o‘qituvchilarning malakasini oshirishda qo‘llaniladigan yondashuv. "Lesson Research" Yaponiyada ishlab chiqilgan va ko‘plab mamlakatlarda o‘qituvchilarning malakasini oshirishda muvaffaqiyatli qo‘llanilgan. So‘rov modelida o‘tkazilgan ushbu tadqiqot ma‘lumotlarini to‘plash uchun sifatli tadqiqot usullaridan biri bo‘lgan hujjatlarni ko‘rib chiqish usuli qo‘llanildi. Tadqiqotda hujjatlar tahlili amalga oshirilganda, birlamchi manbalarga kirishga harakat qilindi, hujjatlar tahlil qilindi va ma‘lumotlar tahlil qilindi va taqdim etildi. Hujjatlarni ko‘rib chiqishda qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan usullardan biri ekspert bilimlari bilan maslahatlashishdir.

Kalit so‘zlar: Malaka oshirish, fan va fizika o‘qituvchilari, kurs tadqiqotlari

Kirish

O'qituvchilar ta'lim tizimining asosiy elementi sifatida muhim mas'uliyatni o'z zimmlariga oladilar. Davlatning ta'lim siyosatini hayotga tatbiq etuvchi va ularni amalga oshirish yo'li bilan bu siyosatga ta'sir ko'rsatuvchi o'qituvchilardir. O'qituvchilar ta'lim tizimini sifat jihatidan rivojlantirishning asosiy omili hisoblanadi. Ma'lumki, o'quv dasturi islohotining muvaffaqiyatli yoki muvaffaqiyatsiz bo'lishida o'qituvchilarning roli katta. O'qituvchilar nafaqat madaniyatni etkazishda, balki o'quvchilarni doimo o'zgaruvchan kelajakka tayyorlashda ham muhim rol o'ynaydi. Jamiyat va oiladagi o'zgarishlar, texnologik va madaniy o'zgarishlar nafaqat ta'lim dasturiga, balki sinf va maktab dinamikasiga ham ta'sir qiladi. O'quvchilarning muvaffaqiyati sifatli ta'limga, ta'lim samaradorligi esa o'qituvchilarning sifatiga bog'liq. Shuning uchun barcha davlatlar o'qituvchilarni tayyorlash tizimini takomillashtirishga harakat qilmoqda. Ko'pgina sanoatlashgan g'arb mamlakatlarida o'qituvchilar ta'lim sifatini oshirish va ko'proq bilimli va malakali ishchi kuchini yaratish uchun talabalar natijalarini yaxshilash uchun bosim ostida qolishadi.

Globalashib borayotgan dunyoda rivojlangan jamiyat bo'lish va boshqa davlatlar bilan raqobatlashish uchun yaxshi ta'lim tizimi va samarali o'qituvchilar zarur. Dunyo bo'ylab o'qituvchilar tayyorlash sohasidagi turli amaliyot va tendentsiyalarni bilish muhim va zarurdir. O'qituvchilar malakasini oshirish tizimimizni takomillashtirish uchun boshqa mamlakatlardagi amaliyotni bilish, duch kelayotgan muammolar va ishlab chiqilgan yechimlardan xabardor bo'lish muhim ahamiyatga ega. Yaponiya, ayniqsa, ilm-fan sohasida dunyoning yetakchi davlatlaridan biridir.

Yaponiyada fan va fizika

Ikkinchi jahon urushidan keyin Yaponiyada ta'lim tizimida katta o'zgarishlar yuz berdi. Ta'lim an'anaviy ravishda yaponiyaliklar uchun muhim deb hisoblanadi va o'qituvchilar hurmatga sazovor. Yaponiyalik o'qituvchilar Yaponiya muvaffaqiyatining asosiy elementidir. Yaponiya jamiyati o'qituvchilar zimmasiga katta mas'uliyat yuklagan va ulardan ko'p narsa kutadi. Yaponiyada fan va texnologiya ta'limiga katta ahamiyat beriladi. Vazirlikning ta'kidlashicha, fuqarolar fan va texnologiyaning ma'nosini va uning kundalik hayot bilan aloqasini tushuna olsalar, fan

va texnologiyadan uzoq muddatli foydalanish va rivojlanishiga erishish mumkin. Fan va texnologiya Yaponiya iqtisodiyotini qo'llab-quvvatlovchi platformadir. Tug'ilishning pastligi va aholining qarishi, xavfsizlik va atrof-muhit muammolari kabi global muammolarni hal qilishda fan va texnologiyaning roli oshdi.

Boshqa mamlakatlardagi kabi Yaponiyada ham o'qituvchilarning malakasini oshirishdan maqsad o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini oshirishdan iborat. Yaponiyada o'qituvchilarning malakasini oshirish ko'p qirrali, uzluksiz va tizimli tizimdir. Milliy miqyosda malaka oshirish Ta'lim vazirligi tomonidan belgilangan besh bosqichda amalga oshiriladi: mintaqaviy ta'lim tashkiloti darajasi (mahalliy davlat organlari), shahar ta'lim tashkiloti darajasi, maktab darajasi, ixtiyoriy ta'lim tashkilotlari, o'qituvchilarning guruhlar va individual treninglari. Fan va fizika o'qituvchilarining malakasini oshirishda, odatda, barcha o'qituvchilar uchun malaka oshirish yo'llari qo'llaniladi. Bundan tashqari, 1960 yildan boshlab butun respublika bo'ylab malaka oshirish faoliyatini ta'minlash uchun hududiy fan ta'lim markazlari tashkil etila boshlandi. Shuningdek, 1965-yildan buyon tashkil etilgan hududiy ta'lim markazlarida boshqa sohalar qatorida ilm-fan sohasida ham tadbirlar, kadrlar tayyorlash yo'lga qo'yilgan. O'tgan asrning 50-yillaridan boshlab o'qituvchilarning o'zlari o'z yo'nalishlari bo'yicha ixtiyoriy ishchi guruhlarini tuzdilar. Ushbu ixtiyoriy faoliyatni rag'batlantirish uchun hukumat 1960 yildan beri bunday faoliyatni subsidiya qilib kelmoqda. Vazirlik o'qituvchilarni fan va texnika sohasidagi yangi ishlanmalardan xabardor qilish maqsadida treninglar va uchrashuvlar tashkil etadi. Yangi tayinlangan fan va fizika o'qituvchilari barcha yangi o'qituvchilar kabi amaliyot o'tashmoqda. Ushbu treninglar mintaqaga qarab bir oz farq qiladi. Malaka oshirish dasturlarini ikki toifaga bo'lish mumkin. Birinchi toifa - mintaqaviy ta'lim kengashlari tomonidan boshqariladigan va barcha o'qituvchilar ishtirok etishi kerak bo'lgan dasturlar. Ikkinchi toifa - buni xohlaydigan o'qituvchilar ishtirok etadigan dasturlar.

Birinchi toifadagi uchta asosiy dastur mavjud: yangi (birinchi yil) o'qituvchilar uchun dasturlar, besh yillik o'qituvchilar uchun dasturlar va o'n yillik o'qituvchilar uchun dasturlar. Viloyat ta'lim muassasalari oliy o'quv yurtlari va fan markazlari bilan

hamkorlikda fan va fizika o'qituvchilarini malakasini oshirishni taklif etadi. Ushbu treninglar dala kuzatishlari, tajribalar va muammolarni hal qilish yondashuvlarini o'z ichiga oladi. O'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan barcha fan va fizika o'qituvchilari uchun kasbiy stajiga qarab majburiy va ixtiyoriy o'quv kurslari belgilangan.

Kurs tadqiqoti

Yaponiyada o'qituvchilarning malakasini oshirishda qo'llaniladigan yondashuvlardan biri Jugyou kenkyu; Bu ta'lim va o'qitish jarayonida hamkorlikda tadqiqot sifatida belgilangan yondashuv. Nagoya universiteti tadqiqot guruhi tomonidan "sinf faoliyatida hamkorlikda tadqiqot" deb tarjima qilingan. Biroq, Qo'shma Shtatlardagi tadqiqotchilar bu yondashuvni "darsni o'rganish" deb ta'riflaydilar. Yaponiyada talabalarga yo'naltirilgan o'qitishni amalga oshirish uchun ta'lim harakatining asosi sifatida "Dars so'rovi" paydo bo'ldi. Bu Yaponiyada o'qituvchilarning malakasini oshirishda eng ko'p qo'llaniladigan yondashuvdir. "Dars tadqiqoti" butun dunyo bo'ylab keng ta'sirga ega bo'lgan va boshqa mamlakatlar tomonidan ham qo'llaniladigan yondashuvdir. "Ma'ruza tadqiqoti" iborasi yaponcha Jugyokenkyu (jugyo dars, kenkyu o'rganish yoki tadqiqot degan ma'noni anglatadi) so'zining tarjimasidir. Aslida, Jugyokenkyu nafaqat darslarni o'rganishni o'z ichiga oladi. Shuning uchun, Jugyokenkyu "ma'ruza tadqiqoti" deb tarjima qilinganda, u to'liq ma'nosini bildirmaydi.

Muhokaza va xulosa

Yaponiyada o'qituvchilarning malakasini oshirish; U turli darajalarda, jumladan, milliy, mintaqaviy, shahar va maktabda amalga oshiriladi. Maktabda o'tkaziladigan kasbiy malaka oshirish amaliyotlariga alohida e'tibor qaratiladi. Yaponiyada o'qituvchilarning malakasini oshirishda ixtiyoriy ishchi guruhlar ham ajralib turadi. Davlat ko'ngillilik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun bunday tadbirlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlaydi. Bunga o'qituvchilar tomonidan tayyorlangan veb-sahifalar va bloglarni misol qilib keltirish mumkin. Shu tariqa o'qituvchilar hamkasblari bilan o'z ishlarini baham ko'rishlari va forum bo'limida turli muhokamalar o'tkazishlari

mumkin. Biroq, o'qituvchilar bu mashg'ulotlarni o'zlarining shaxsiy vaqtlarida va o'z imkoniyatlari bilan amalga oshiradilar. Axborot va texnologiya shiddat bilan rivojlanayotgan asrimizda bunday tartibga solish o'qituvchilar sifatini, demak, ta'limni oshirishda samarali bo'ladi. Doimiy vaqt oraliq'ida malaka oshirish dasturlarida ishtirok etish, ayniqsa, fan va fizika o'qituvchilari uchun, ularning sohalari va o'qitish usullari va usullaridagi ishlanmalarni o'rganish uchun zarurdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Jurakulov, S. Z. (2023). NUCLEAR ENERGY. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(10), 514-518.
2. Oghly, J. S. Z. (2023). PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES OF POLYMER COMPOSITES. *American Journal of Applied Science and Technology*, 3(10), 25-33.
3. Oghly, J. S. Z. (2023). THE RELATIONSHIP OF PHYSICS AND ART IN ARISTOTLE'S SYSTEM. *International Journal of Pedagogics*, 3(11), 67-73.
4. Oghly, J. S. Z. (2023). BASIC PHILOSOPHICAL AND METHODOLOGICAL IDEAS IN THE EVOLUTION OF PHYSICAL SCIENCES. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 233-241.
5. ugli Jurakulov, S. Z. (2023). FIZIKA TA'LIMI MUVAFFAQIYATLI OLISH UCHUN STRATEGIYALAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(14), 46-48.
6. Oghly, J. S. Z. (2023). A Japanese approach to in-service training and professional development of science and physics teachers in Japan. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 167-173.
7. Oghly, J. S. Z. (2023). STRATEGIES FOR SUCCESSFUL LEARNING IN PHYSICS. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 312-318.